

Læsning om Løjt Sogn

Ved Jens Bruun

Den første lokalhistoriske udgivelse i Løjt Sogn var *Sagn og Overtro og gamle Fortællinger fra Løjt Sogn, samlede af J. H. Riis, udgivet i 1916*. Jep H. Riis (1861-1934) var en af de tidligste lokalhistorikere i Løjt; de lokale aviser trykte hans fortællinger, og et udvalg heraf indgår i bogen. Den lille bog på 126 sider blev genudgivet i 1977 af ”Løjt Sogns lokalhistoriske forening”.

Også Jep H. Riis’ samtidige fælle i det lokalhistoriske, Hans Hansen Toft (1861-1947), fik offentliggjort sine beretninger i dagspressen. De er aldrig blevet samlet i bogform, men mange af dem er siden blevet trykt i *Det gamle Løjt*.

I begyndelsen af 1970erne stiftedes ”Foreningen til bevarelse af Løjt Land”. Foreningens medlemsblad *Løjt Land* udkom med ét til tre årlige numre fra 1974 til 1979 under redaktion af Karl Lildholdt. Bladet rummer en rigdom af forskelligt lokalhistorisk og aktuelt stof.

I 1976 udkom *Glimt af Løjt sogns historie, af Jes M. Holdt*. Det er en imponerende udgivelse på ikke færre end 290 sider, som lokalhistorisk forening bandt an med. Den rummer 18 artikler af den uhyre produktive og omhyggelige lokalhistoriker og må stadig anses som et hovedværk i sognets lokalhistorie.

Jes M. Holdts (1908-1984) store flid og viden kom ligeledes til udtryk i bogen *Gårde og Slægter i Løjt sogn*, som Historisk Samfund for Sønderjylland udgav i 1982. Desværre ofrede Historisk Samfund ikke den redaktion af materialet, som ville have gjort bogen lettere at arbejde med. Men en guldgrube af slægts- og gårdhistorie rummes ligefuldt på værkets 342 sider.

I 1978 blev grunden lagt til ”Løjt Sogns lokalhistoriske forenings” imponerende række af *Det gamle Løjt*, som siden er udkommet næsten hvert eneste år. I 2004 udkom bind 24, vel i alt mellem 3500 og 4000 sider. Langt hovedparten har haft Karl Lildholdt som redaktør. Her er samlet en rigdom af artikler, der belyser sognets liv i gammel såvel som nyere tid. Desuden er der bragt mange breve, dagbøger, digte og ikke mindst billeder. En af de flittigste bidragydere var Petrea Schmidt (1915-2003), der tydede og renskrev utrolige mængder af gamle dokumenter.

En hjælp til at finde vej i det store stof er de stikordsregistre, som findes i bind X og XX ved hhv. Bent Thomsen og Hrolf Thorulf. Registret i bind X, som dækker de første ni bind, har desuden afsøgt en lang række andre værker, hvor Løjt Sogns historie er behandlet. Registret i bind XX, som dækker bind X-XX, indledes med en komplet indholdsfortegnelse over samtlige bind.

I 1988 udgav Historisk Samfund for Sønderjylland *Løjt sogns historie*, et samleværk på 378 sider skrevet af professionelle historikere under redaktion af Hans H. Worsøe. Bogen er et bidrag til en samlet historie for den Aabenraa kommune, der ved kommunalreformen i 1970 opstod af købstaden og de to landkommuner Ensted og Løjt. Sin ubetvivlelige historiske redelighed til trods er bogen aldrig slået an lokalt, muligvis fordi den punkterer adskillige kære lokale myter.

I de senere år har Løjt Lokalhistoriske Forening stået for fire særlige bogudgivelser.

I 1997 og 1998 udgav man i samarbejde med Løjt Menighedsråd to bøger af sognets præst Jens Bruun. Den første, *Løjt Kirke i ni Århundreder* (136 sider), blev udgivet i anledning af afslutningen af en mere end tiårig istandsættelse af kirken. Den anden, *Fra Skabelse til Himmelfart, Jes Jessens billedbibel i Løjt Kirke 1785, med bibelfortællinger og en efterskrift* (80 sider), handler om en af sognekirkens store kunstskatte.

I 2000 udgav foreningen *Marcus Lauesen: - denne rigdom overgår dog alt. Digte og salmer 1940-1975* (108 sider). Bogen, et udvalg af digte som hidtil kun havde været trykt i aviser og blade, blev illustreret med pennetegninger af Henry Johansen.

Samme Henry Johansen, radiojournalist med en kunstnerisk åre, fyldte i midten af 1970erne en spiralskitseblok på 100 blade med en finurlig dagbog i tegning og tekst. Dette værk blev udgivet som faksimile i 2002 som *Henry Johansen: Dagbog 2. oktober 1973 – 16. marts 1975*.

I 1979 begyndte *Kirkebladet for Løjt Sogn* at udkomme. I stort set alle numre har Jens Bruun¹⁾ skrevet et stykke af den lokale kirkehistorie.

To jubilæumsskrifter skal nævnes: *Løjt Kirkeby Skole 1920-1995* og *Løjt Kirkeby Danske Børnehave og Fritidshjem 1946-1996*. Begge har spændende ting at berette, ikke mindst om nationalitetskampen.

Også en af Aabenraas flittige lokalhistoriske skribenter, Frands Gregersen, har bidraget til Løjt Sogns historie. I 2004 udgav han *Herlige Løjt Land – Historier med turforslag* (149 sider). Bogen er båret af stor fortælleglæde, men skelner ikke voldsomt mellem fakta og fantasi.

Tilføjelse sakset fra "Det gamle Løjt 25" , side 111:

Endelig udkom i 2004 bogen: *Eine Wanderung um die Halbinsel Loit in 10 Etappen* (59 sider), skrevet af Gertrud Nordmann-Stabenow. En dansk oversættelse er under udarbejdelse.

Tilføjelse af Peter Herstoff, marts 2006:

I 2005 udgaves *Den hovedløse præst - og andre folkesagn fra Løjt Land*, fortalt og fotograferet af Erling Dissing (92 sider).

¹⁾ ... i sin tid som sognepræst i Løjt ... (tilføjelse v. P. Herstoff)